

rememesine rağmen Jadunath N. Sarkar'ın da belirttiği gibi hükümdarlığı zamanında Bâbürlüler en parlak devrini yaşamış, İngiliz hâkimiyetine kadar Hindistan tarihinde daha önce benzeri görülmemiş büyük devlet vasfını kazanmıştır. Evrengzîb devletin sınırlarını Tencür (Tencevür) ve Triçinapali'ye kadar genişletmesine rağmen Sihler'in, Maratalar'ın ve Zutlar'ın çıkardığı isyanlar, Racpütler'in desteklerini çekmeleri, maaşlarını arazi gelirlerinden alan askerlerin köylüler üzerindeki baskısı ve diğer bazı meseleler Bâbürlüler'in XVIII. yüzyıl ortalarında zayıflamasına sebep oldu. Bir kısım tarihçiler, bazı zaafalarına rağmen Evrengzîb'in meziyetlerinin ve hânedanın tarihindeki şerefli yerinin inkâr edilemeyeceğini kaydederler. Evrengzîb çok keskin bir zekâya ve güçlü bir hâfizaya sahipti. Hükümdar olduktan sonra kırk üç yaşında iken Kur'an'ı ezberlemiştir. Aynı zamanda devrin sayılı âlimlerinden. Sarayda görevli şarkıcı ve müzisyenlerin, Hindü astrolog ve astronomi bilgilerinin görevlerine son vermiştir. Resim ve sanatı himaye etmekten çok dinî ilimlere değer vermiş, âlimleri ve tarihçileri desteklemiştir. Evrengzîb devrinde yetişen meşhur tarihçiler arasında 'Âlemgîrnâme yazarı Münşî Muhammed Kâzım, Mir'âtü'l-'âlem yazarı Muhammed Bahtâver Han ve Me'âşir-i 'Âlemgîrî müellifi Muhammed Müstaid Han sayılabilir.

Mimari ile fazla ilgilenmemesi yüzünden Evrengzîb döneminde önceki hükümdarların zamanına nisbetle çok daha az sayıda ve daha az değerde eserler ortaya çıkmıştır. Dönemin en önemli mimari eserlerinin başında, Tac Mahal planından ilham alınarak 1678'de Evrengâbâd'da yapılan, Evrengzîb'in hanımı Râbia Devrânî'nin Bîbî-kâ Ravza diye meşhur türbesi gelir. 1659-1660'ta Delhi'de inşa edilen Mothki Mescidi, 1674'te Lahor'da yaptırılan Pâdişâhî (Bâdşâhî)

Camii dönemin diğer iki büyük mimari eseridir. Ayrıca Benâres'te Ganj ırmağı kıyısında bir cami ve Mutra'daki Mescid-i Cum'a da bu dönemde inşa edilmiştir.

BİBLİYOGRAFYA:

Evrengzîb, *Ruķa'ât-i 'Âlemgîr*, Leknev 1924; a.e.: *Letters of Aurangzeb* (trc. J. H. Bilimoria), Delhi 1972; Âkil Han Râdî, *Vâkı'ât-i 'Âlemgîrî* (nşr. Abdullah Çağatay), Lahor 1936; Münşî Muhammed Kâzım, *'Âlemgîrnâme* (nşr. Hâdim Hüseyin-Abdülhay), Kalkûta 1865-73; Ishwar Das Nagar, *Futuhat-i Alamgiri* (trc. Tasneem Ahmad), Delhi 1978; Muhammed Müstaid Han, *Me'âşir-i 'Âlemgîrî* (nşr. Âgâ Ahmed Ali), Kalkûta 1870-73; Hafî Han, *History of 'Alamgir* (trc. S. Moinul Haq), Karachi 1975; Abdünnebî, *Necâtü'l-müslimîn*, Gucerât 1282; Muhammed A'zam, *Mektûbât-i Şerife* (nşr. Gulâm Mustafa Han), Haydarâbâd 1331; H. İmâdüddin, *Vesîletü'l-kabûl 'alâ'llâh ve'r-resûl* (nşr. Gulâm Mustafa Han), Haydarâbâd 1963; Ebû'l-Feth Kâbil Han, *Âdâb-ı 'Âlemgîrî* (nşr. Abdülgafûr Çadharî), Lahor 1971; J. Sarkar, *History of Aurangzeb*, London 1924-30, I-V; Storey, *Persian Literature*, s. 564-599; S. R. Sharma, *A Bibliography of Mughal India*, Bombay, ts., s. 182-186; Abdülhay el-Hasenî, *Nûzhetü'l-havâtîr*, VI, 122-135; Sajida Alvi, "The Historians of Awrangzeb", *Essays on Islamic Civilization* (ed. D. P. Little), Leiden 1976, s. 57-73; Rustam J. Mehta, *Masterpieces of Indian Islamic Architecture*, Bombay 1976, s. 68-69; Laiq Ahmad, *The Prime Ministers of Aurangzeb*, Allahâbâd 1976; M. P. Srivastava, *Policies of the Great Mughals*, Allahâbâd 1978, s. 102-112; P. Brown, *Indian Architecture: Islamic Period*, Bombay 1981, s. 111-112; Ph. Chakrabarty, *Anglo-Mughal Commercial Relations 1583-1717*, Calcutta 1982, s. 145-170; Abu'l-Hasan Ali Nadawi, *Islam and the World*, Lahore 1982, s. 176-177; Amedeo Maiello, "Il Conflitto Dârâ - Aurangzeb Nella Moderna Storiografia Musulmana Dell'India", *Atti del Convegno Sul Centenario della nascita di Louis Massignon*, Napoli 1985, s. 93-109; S. Moinul Haq, "Prince Awrangzib: A Study", *JPHS*, X/1 (1962), s. 1-24; X/2 (1962), s. 109-136; X/3 (1962), s. 191-212; Yar Muhammad Khan, "The Will of Aurangzeb Alamgir", *Journal of the Research Society of Pakistan*, XX/2, Lahore 1983, s. 35-41; W. Irvine, "Evrengzîb", *İA*, IV, 413-414; a.mlf. — Mohammad Habib, "Awrangzîb", *El²* (İng.), I, 768-769; M. Athar Ali, "Awrangzeb", *Encyclopedia of Asian History*, New York 1988, I, 106-107.

K. A. NİZAMİ

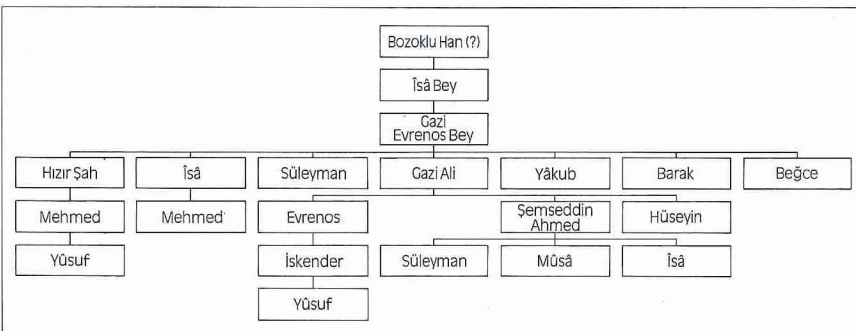
EVRENOSOĞULLARI

Osmanlı Devleti'nin kuruluş döneminde özellikle Rumeli'nin fethinde büyük hizmetleri görülen bir akıncı ailesi.

Ailenin adı, Karesi Beyliği emîrlerinden biri iken bu beyliğin Orhan Bey tarafından Osmanlı hâkimiyeti altına alınmasından sonra (1348) diğer Karesi emîrleriyle beraber Osmanlılar'ın hizmetine giren Evrenos Bey'e dayanır. Evrenos Bey'in babası Prangî lakabı ile anılan İsâ Bey'dir. Bazı kaynaklara göre Bozoklu Han'ın oğlu olan İsâ Bey, Süleyman Paşa ile birlikte Rumeli fütuhatına katılmış ve Makedonya'nın fethi sırasında Vrinya'ya bağlı Prangî (Franki veya Pranko) köyünde şehid düşerek orada gömülmüştür. Türbesi daha sonra oğlu Evrenos Bey tarafından yaptırılmıştır. Osmanlı tarihlerinde Evrenoz (Evrenuz) şeklinde de kaydedilen Evrenos Bey'i Batılı tarihçiler Bursa muhafızının oğlu olarak gösterirler ve Bursa'nın fethinden sonra Türkler'in hizmetine girdiğini ileri sürerler. Ayrıca Evrenos Bey'in Akkoyunlu Türkleri'nden olduğu veya Kıpçaklar'ın Uran kabilesine mensup bulunduğu da söylenmektedir.

Evrenos Bey, Osmanlı Devleti'nin hizmetine girdikten sonra Rumeli'de başlatılan fetih hareketlerinde önemli rol oynadı. Nitekim Orhan Bey'in oğlu Süleyman Paşa'ya bağlı kuvvetlerle Rumeli'ye geçti. Süleyman Paşa Evrenos Gazi'yi Bizans İmparatoru Kantakuzenos'a yardım etmek üzere görevlendirdiği gibi 1356'dan sonra Rumeli'de oluşturulan ilk uçlardan birinin yönetimini de bir akıncı beyi olarak ona verdi. Evrenos Bey Türk akınlarının Meriç boyuna ulaşmasından sonra Gelibolu yakınlarındaki Konurhisar'ı ve Burgaz'ı merkez edinecek 1359 yılında Keşan ve Dimetoka taraflarında akınlarda bulundu. Bu başarılarından dolayı Orhan Bey ona kılıç ve kaftan gönderip vakıf için istediği yerleri verdi (760/1359).

Süleyman Paşa'nın ölümünden sonra (1359) Evrenos Bey Rumeli'deki birliklerin başına gönderilen Şehzade Murad ile birlikte fetihlere devam etti. Kısa bir süre sonra Orhan Bey'in de ölümü üzerine Şehzade Murad Rumeli'den ayrılmak zorunda kalınca bu bölgenin kontrolü Hacı İlbey ile birlikte Evrenos Bey'e bırakıldı. I. Murad Anadolu'da devlet işle-

riyle uğraşırken Rumeli'de fethedilen topraklar bu emirler tarafından korun-du. Sultan Murad'ın Rumeli'ye geçme-sinden sonra bir süre duraklamış olan fetihlere devam edildi. Bu sırada Evrenos Gazi Keşan'ı fethetti. Rumeli'deki Osmanlı kuvvetlerinin sol koluna kumanda eden Evrenos Bey, Edirne'nin fethi için yapılan hazırlıklar sırasında Malkara ve İpsala'yı ele geçirdi (1361). Edirne'nin fethine de katıldı ve daha sonra İpsala'ya yerleşip karargâhını bu müstahkem kaleye taşıdı. Sultan I. Murad'ın emriyle Batı Trakya'ya geçerek Dimetoka ve Gümülcine'yi Osmanlı topraklarına kattı (1363). Böylece Sırp'ların Edirne'yi kurtarma teşebbüsleri sonuçsuz kaldı.

Sırp Sındığı Zaferi'nden sonra (1364) Balkanlar'daki uç bölgelerini sağ, orta ve sol kanatlara ayıran Sultan Murad üç koldan fetih hareketlerini başlattı. Sol kanat yani batı bölgesi kumandanı olan Evrenos Bey Serez ve çevresini ele geçirdiye de burası tekrar elden çıktı. 1372 Çirmen Savaşı'nın ardından Sırp prenslerinin idaresinde bulunan ve önemli ticaret yollarına sahip Makedonya'nın fethiyle görevlendirilen Evrenos Bey bu harekât sonunda Ferecik, İskeçe, Kavala, Karaferye, Drama ve Zihne'yi Osmanlı topraklarına kattı. Emrindeki Osmanlı kuvvetleriyle birlikte Serez'i ikinci defa fethederek kendisine merkez yaptıktan sonra Vezir Çandarlı Halil Paşa ile birlikte Makedonya'nın fethine başladı (1385).

I. Kosova Savaşı öncesinde Sultan Murad'dan izin alarak hacca giden Evrenos Bey'in savaş başlamadan önce Rumeli'ye dönmesi Osmanlı ordusunun moralini düzeltti. Tecrübeli bir savaşçı olan Evrenos Bey, bölgeyi iyi tanıdığı için Paşa Yiğit ile birlikte öncü olarak yer aldığı bu savaşın kazanılmasında önemli rol oynadı. Savaştan sonra Vodena ve Çitroz (Kitros) kasabalarını da fethetti; Yıldırım Bayezid'in ilk saltanat yıllarında Arnavutluk sınırlarına akınlar yaptı. Yıldırım Bayezid'in Balkanlar'daki hâkimiyeti sürdürmek için akıncı teşkilâtını yeniden canlandırması, Evrenos Bey, Paşa Yiğit Bey ve Firuz Bey gibi kumandanların başta Bosna olmak üzere Eflak ve Tuna'nın kuzey taraflarına kadar akınlar düzenlemesine vesile oldu. Bu arada Bayezid'in seferlerine de katılan Evrenos Bey, Eflak ve Niğbolu savaşlarında padişaha tecrübesiyle yardımcı oldu. Bayezid'in Niğ-

bolu Savaşı'ndan sonra ağırlık verdiği İstanbul muhasarası esnasında İstanbul'a batıdan gelecek bir yardımı önlemek için Yâkub Paşa ile birlikte Mora ve çevresinde akınlarda bulundu. Bu akınlar sırasında Tesalya ovasındaki bazı yerleşim yerlerini aldı (1392). Hatta Mora'nın iç kesimlerine kadar akınlar düzenleyerek Venedikliler'e ait Koron ve Modon gibi kolonileri baskı altında tuttu. Ankara Savaşı'nda da Amasya sancak beyi Çelebi Mehmed'in yanında yer aldı.

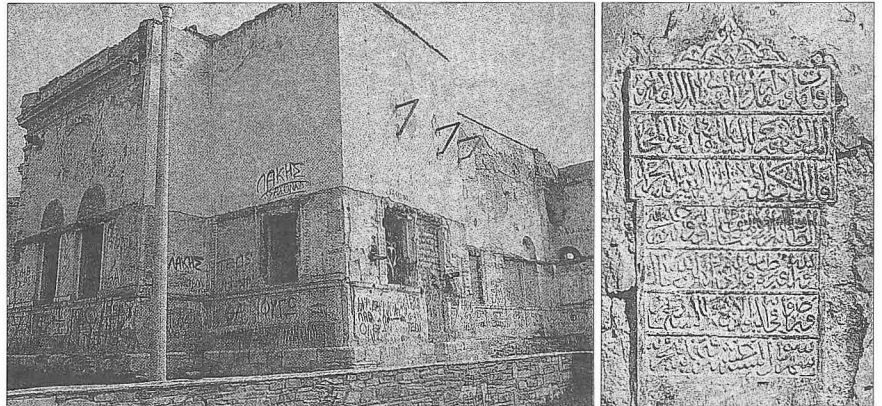
Evrenos Bey, Yıldırım Bayezid'in ölümünden sonra oğulları arasında çıkan taht kavgalarında önce Edirne'ye hâkim olan Süleyman Çelebi'yi desteklemesine rağmen onun Bizans İmparatoru Manuel Palaiologos ile yaptığı Gelibolu Antlaşması (1403) sonunda bazı yerleri Bizanslılar'a terketmesine karşı çıktı. Süleyman Çelebi'nin ölümünden sonra (1410) Mûsâ Çelebi'nin yaptığı çağrıyla hastalığını ve yaşlılığını ileri sürerek kabul etmedi. Daha sonra Mehmed Çelebi'ye yardım ederek tahtı ele geçirmesinde etkili oldu.

Orhan Bey, I. Murad, I. Bayezid ve Fetret devrinde Osmanlı Devleti'ne büyük hizmetlerde bulunan Evrenos Bey, Şevval 820'de (Kasım 1417) Yenice-i Vardar'da vefat etti ve burada yaptırmış olduğu türbeye defnedildi. Türbe kitâbesine göre "Melikü'l-guzât ve'l-mücâhidîn" lakabını taşımaktaydı. Öldüğü zaman 100 yaşını aşmış bulunuyordu. Yenice-i Vardar'da cami, mescid, imaret ve medrese gibi tesisler yaptırmıştı. Bundan başka diğer Rumeli şehirlerinde de vakıfları vardı.

Evrenos Bey'in oğullarından Ali ve İsa beyler, babalarından sonra Osmanlılar'ın Rumeli'deki akıncı beyleri olarak hizmet ettiler. Yıldırım Bayezid, Ali Bey'e Rumeli'deki başarıları karşılığında Ergiri sancağını vermiş ve Arnavut-ili uç beyliğini kendisine bırakmıştı. Ankara Savaşı'ndan sonra babasının isteği üzerine Mûsâ Çelebi'nin hizmetine giren Ali Bey, yine babasının tavsiyesi doğrultusunda Mehmed Çelebi ile de irtibata geçmiş ve onun hükümdar olmasında etkili olmuştu. Evrenosoğlu Ali Bey, II. Murad devrinde de Arnavutluk'taki faaliyetlerine devam etti. Düzmec Mustafa isyanında önce Mustafa'yı desteklediyse de daha sonra II. Murad tarafına geçti. Selânik'in fethinde (1430) büyük yararlık gösterdiği gibi 1432'den sonra Macaristan ve Erdel üzerine düzenlediği akınlarla ününü daha da artırdı. 1441'de Belgrad Kalesi'ni ilk defa kuşattı. Altı ay kadar süren bu kuşatma, Macaristan içlerine sevk edilen akıncı kollarının yenilgiye uğraması üzerine kaldırıldı. 1444 yılında Arnavutluk'ta isyan eden İskender Bey üzerine gönderilen Ali Bey'in son olarak Fâtih devrinde 1462 Eflak seferine katılmış olduğu bilinmektedir. Bu tarihten sonra vefat etmiş olan Ali Bey'in türbesi de Yenice-i Vardar'dadır.

Ali Bey'in oğullarından Şemseddin Ahmed Bey, babası ve kardeşi Evrenos Bey ile birlikte akıncı beyi olarak 1462'de yapılan Eflak seferine katılmış, daha sonraki yıllarda Arnavutluk taraflarına düzenlenen akınlara iştirak etmiştir. 1466 yılında Tırhala sancağının tahririnde görevlendirildiği anlaşılan Ahmed Bey Ye-

Gazi Evrenos Bey'in türbesi ile mezar kitâbesi - Yenice-i Vardar / Yunanistan

nice-i Vardar'da cami, medrese ve imaret yaptırmış, bunlar için 1498'de bir vakfiye hazırlatmıştır. Bundan bir yıl sonra da vefat etmiş ve kendi yaptırdığı cami hazîresine defnedilmiştir. Oğulları İsa ve Süleyman beyler Osmanlı ordusunda çeşitli hizmetlerde bulunmuşlar ve 1488'de yapılan Osmanlı-Memlük savaşında şehid düşmüşlerdir.

Ali Bey'in diğer oğlu Evrenos Bey de 1462 Eflak seferine katıldıktan sonra Boğdan sınırlarında akıncı olarak savaşmıştır. Bundan sonraki faaliyetleri ve ölüm tarihi bilinmemektedir.

Evrenos Gazi'nin oğullarından İsa Bey ise sancak beyi olarak 1434-1438 yılları arasında Arnavutluk üzerine yapılan akınlara ve 1443 yılındaki Morava Savaşı'na katılmış, Fâtiḥ Sultan Mehmed devrinde Arnavutluk'ta meydana gelen olaylarda önemli rol oynamıştır. Fâtiḥ'in Sırbistan seferini fırsat bilen Arnavutluk Beyi İskender Bey, Napoli kuvvetleriyle birlikte Berat şehrini kuşatınca (1455) Fâtiḥ Evrenosoğlu İsa Bey'i 40.000 kişilik bir kuvvetle derhal İskender Bey üzerine gönderdi. Yapılan savaşta İskender Bey'in kuvvetleri büyük bir yenilgiye uğratıldı (26 Temmuz 1456). İsa Bey kardeşi Ali Bey'den sonra vefat etmiş olup onun da türbesi Yenice-i Vardar'dadır. Ayrıca bu şehirde cami ve imareti de vardır. İsa Bey'in Mehmed Bey adındaki oğlunun 1501 yılında İlbasan sancak beyi olduğu ve Draç'ı fethettiği bilinmektedir.

Rumeli'nin fethinde ve Türkleşmesinde büyük yararlıklar gösteren Evrenosoğulları, özellikle Yenice-i Vardar'da yerleşerek burayı kendilerine merkez yapmışlardır. Selânik yakınlarında bu küçük kasabanın merkezi olduğu bölgeye Osmanlı fethinden sonra 1430'larda kalabalık Türkmen grupları iskân edilmiş ve burası önemli bir askerî ve kültürel gelişmeye sahne olmuştur. Ayrıca Selânik ile Yenice arasındaki bu bölgede Evrenosoğulları birçok vakıf da kurmuşlardır. Evrenosoğulları Osmanlılar'ın Rumeli'de ilk vakıf kurucuları arasında yer almaktadır.

1668 yılı baharında Yenice'yi ziyaret eden Evliya Çelebi, burasının Evrenosoğulları sayesinde oldukça zengin ve gelişmiş bir yer haline geldiğini belirtmektedir. "Evrenos Bey yöreni" olarak anılan Yenice-i Vardar'da Gazi Evrenos ve Gazi Ahmed beylerin türbeleri, Büyük Cami, Asker Camii, Evrenos Hamamı ve saat kulesi günümüze kadar gelmiştir. Bu saat kulesinin, Evrenos Bey'in torunu

Ahmed Bey'in türbesinin yanına 1753'te ailenin başka bir ferdi tarafından inşa ettirildiği bilinmektedir. Bunların dışında 1912 yılına kadar burada yaşayan ailenin Yenice'yi terketmeden önceki son üyesinin yaptırdığı bir de büyük saray vardır.

Akıncılığın yavaş yavaş önemini kaybetmesi üzerine Evrenosoğulları'nın da XVI. yüzyılın ortalarından itibaren nüfuz ve şöretleri giderek azaldı. Ancak XVIII. yüzyılın başlarında bu aile fertlerinden bazıları "evlâd-ı fâtiḥân" da denilen Rumeli yörük teşkilâtında idarecilik yapmışlardır. XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde siyasi ve idarî görevler alan bu aile mensupları çeşitli kollar halinde günümüze kadar gelmiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

Aşıkpaşazâde, *Târiḥ*, s. 49-51, 54, 61-62, 84, 106, 118, 123-124; İbn Kemal, *Tevâriḥ-i Âl-i Osmân*, III. Defter, Nuruosmaniye Ktp., nr. 3078, vr. 91^{a-b}; VI. Defter, s. 215, 219; Oruç b. Âdil, *Tevâriḥ-i Âl-i Osmân*, s. 21-22, 24-25; Neşrî, *Cihânnümâ* (Unat), I, 176-177, 214-215; II, 561-563, 567, 579, 611; Feridun Bey, *Münşeât*, I, 87; Hoca Sâdeddin, *Tâcû't-tevâriḥ*, I, 69, 73, 91-92, 117, 120, 256-258, 267-268; Evliya Çelebi, *Seyahatnâme*, VIII, 175-176; IX, 47; *Tevâriḥ-i Âl-i Osmân* (nşr. F. Giese), Breslau 1922, s. 17, 20-22, 24-25, 75, 79, 88-89; Hammer (Atâ Bey), II, 159, 258; *Sicill-i Osmânî*, I, 443; Uzunçarşılı, *Karesi Vilâyeti Tarihçesi*, İstanbul 1941, s. 89, 96-113; a.mlf., *Osmanlı Tarihi*, I, 124, 157, 163, 293, 328, 395, 563-565; a.mlf., "Evrenos", *İA*, IV, 414-418; Osman Ferid, "Evrenos Bey Hânedanına Ait Temliknâme-i Hümayûn", *TOEM*, VI/31 (1334), s. 432-438; K. Kâni, "Evrenos Bey", *Kaynak*, III/36, İstanbul 1936, s. 923-925; IV/37 (1936), s. 17-19; IV/38 (1936), s. 60-64; Vasilis Demetriades, "The Tomb of Ghazi Evrenos Bey at Yenitsa and its Inscription", *BSOAS*, XXXIX (1976), s. 328-332; a.mlf., "Problems of Land - Owning and Population in the Area of Gazi Evrenos Bey's Wakf", *BS*, XXII/1 (1981), s. 43-57; I. Melikoff, "Ewrenos", *El²* (Fr.), II, 738-739; a.mlf., "Ewrenos Oğulları", *a.e.*, II, 739-740.

FAHAMETTİN BAŞAR

EVRİM TEORİSİ

(bk. TEKÂMÜL NAZARİYESİ).

EVS

(بنو الأوس)

Medine'de ensarı teşkil eden

Kahtânî asıllı

iki Arap kabilesinden biri.

Kabilenin Kahtân'a kadar uzanan nesbi şöyledir: Evs b. Hârise b. Sa'lebe b. Amr Müzeykiyâ b. Âmir Mâüsemâ' b. Hârise b. İmruülkays b. Sa'lebe b. Mâzin

b. Ezd b. Gavs b. Nebt b. Mâlik b. Zeyd b. Kehlân b. Sebe' b. Yeşcüb b. Ya'rûb b. Kahtân.

Evs ile Hazrec Hârise b. Sa'lebe'nin iki oğlu olup anneleri Kayle bint Cefne'den dolayı Araplar arasında Benî Kayle adıyla da meşhurdurlar. Anayurtları Yemen olup seylü'l-arım*den sonra Tihâme'ye, oradan da kuzeye göç ettiler. Sa'lebe b. Amr Müzeykiyâ ve oğulları da Yesrib'e (Medine) gittiler (yaklaşık 492). Burada bir süre yahudilere tâbi olarak yaşadılar; onların ekonomik ve siyasi baskılarına mâruz kaldılar. Rivayete göre Gassânîler'in destek ve yardımıyla yahudilere karşı bağımsızlıklarını kazandılar. Evs'in soyu oğlu Mâlik'in Amr (Nebî), Avf, İmruülkays, Cüşem ve Mürre adlı beş çocuğundan çeşitli kollara ayrılarak çoğalmıştır. Daha önce Yesrib dışında yaşayan Evs ve Hazrec kabileleri bağımsızlıklarını kazandıktan sonra şehrin içine yerleşmişler, fakat ardından yahudiler bu iki kardeş kabile arasındaki ezeli rekabeti tahrik ederek onları birbirine düşürmeye çalışmışlardır.

Câhiliye devrinde Evs ile Hazrec arasında çeşitli savaşlar olmuştur. Bunların en şiddetlisi, Hz. Peygamber'in Medine'ye hicretinden önce beş yıl devam etmiş olan Buâs Savaşı'dır. Evs kabilesi, her iki tarafın da ağır kayıplar verdiği bu savaşta muhtemelen müttefikleri olan Nadir ve Kurayzalıların yardımı ile galip gelmiştir.

Evs kabilesi Câhiliye devrinde Menât adlı puta tapıyordu. Nübüvvetin 11. yılına (620) rastlayan hac mevsiminde Akabe'de Hz. Peygamber ile görüşen altı Yesribli Hazrec kabilesine mensuptu. Hazrecliler Buâs Savaşı'nda zayıf düştükleri için Kureys'ten destek sağlamak istiyorlardı. Fakat Resûl-i Ekrem'in daveti üzerine müslüman oldular. Hz. Peygamber onlardan kendisini Medine'de himaye etmelerini ve İslâmiyet'in yayılması için çalışmalarını istedi. Hazrecliler de Evs kabilesiyle aralarında devam eden savaşların bu yeni din sayesinde ortadan kalkacağını umduklarını ifade ettiler. Birinci Akabe Biatı'na (621) katılan on iki kişilik Yesrib heyetinde Evs kabilesinden de iki kişi bulunuyordu. Bilhassa Hz. Peygamber'in Yesrib'e gönderdiği Mu'sab b. Umeyr'in çalışmaları sonucunda Evsliiler arasında İslâmiyet hızla yayılmaya başladı. Evs'in ileri gelenlerinden Üseyd b. Hudayr ve Sa'd b. Muâz da müslüman oldular.